

The mineralogical exposition of the National Museum of Natural History – Bulgarian Academy of Sciences

Минераложката експозиция на Националния природонаучен музей при Българска академия на науките

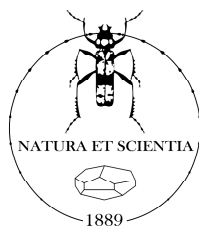
Svetoslav Petrussenko, Chavdar Karov, Iliya Dimitrov
Светослав Петрусенко, Чавдар Каров, Илия Димитров

Национален природонаучен музей, Българска академия на науките, бул. „Цар Освободител“, № 1, 1000 София;
 E-mail: svet_petrussenko@yahoo.com; ch_karov@abv.bg; lakichepelare@abv.bg

Abstract. Being abound in its spectacular scientific collections of species of the living and the non-living nature, the National Museum of Natural History of Bulgarian Academy of Sciences is one of the biggest museum institutions dealing with the natural history heritage of the Balkans. It was founded in 1889 as “Natural History Museum” by Prince Ferdinand I (1861–1948) on his own zoological collection. The mineralogical collection has been initiated in 1902. The Museum was opened in 1907 and the first catalogue was published. In 1920 the Mineralogical-geological Department was inaugurated. Since 1947 the Museum is part of the Bulgarian Academy of Sciences. In 1974 it was transformed into National Natural History Museum within the Bulgarian Academy of Sciences and directed by Acad. Ivan Kostov (1913–2004). The mineralogical collection has been completely renovated and after that it was repeatedly improved by specimens from Bulgaria as well as from abroad. Since 1990 the Museum has been renamed as National Museum of Natural History.

The mineralogical exposition of National Museum of Natural History is arranged actually in three halls under the following topics: “Composition, structure, and properties of the minerals”, “Systematic of the minerals” and “Genesis of the minerals”. The mineralogical collection keeps unique samples from Bulgarian localities (e.g. Madan ore district and Burgas ore field) as well as from foreign mineral deposits (for instance, from the Kola Peninsula, Greenland and Australia). Until the end of 2007, an inventory of 8667 samples has been taken, and today the mineralogical collection contains 949 mineral species and 94 mineral varieties, minerals from 216 type-localities and 203 mineral species from Bulgaria, including the holotypes of minerals such as Strashimirite, Kostovite and Balkanite. The Museum cares Russian and American moon samples.

Key words: mineralogical exposition, National Museum of Natural History.

Националният природонаучен музей (НПМ), с богатия си музеен фонд от неживата и жива природа, е един от най-големите музеи на Балканския полуостров. Основан е под името „Естествено-исторически музей“ през 1889 г. от Княз Фердинанд I (1861–1948), с негова-

та лична зоологическа колекция. Началото на минераложката колекция се поставя през 1902 г., когато Курт Камлах (Германия) подарява на музея колекцията на дядо си Херман Ангерщайн, състояща се от 724 минерални образеца, събрани от различни европейски находища. През 1907 г. музеят е официално открит и е отпечатан първият музеен каталог, в който тези минерали са включени, определени и подредени от д-р Wheeler според систематиката на D. Dana (1813–1895). През

1920 г. тържествено се открива минералого-геологическият отдел на музея. Продължава обогатяването на сбирката с български и чуждестранни образци. Този процес се прекъсва по време на Втората световна война, когато музеят е бомбардиран и частично разрушен. През 1947 г. възстановеният музей преминава към БАН, като за минераложката експозиция от 1949 г. отговаря новоназначеният научен сътрудник Йорданка Минчева (1923–2007). Продължава събирателската дейност. От 1962 г. Природонаучният музей е несполучливо редуциран само до Зоологически, а в Геологическия институт се съхраняват геоложките експонати. През 1974 г. музеят се възстановява и става самостоятелно научно звено на БАН с директор – акад. Иван Костов (1913–2004) до 1989 г. Започва осъвременяването на музея. Минераложката експозиция е изцяло променена, а фондът се обогатява многократно с образци от страната и чужбина.

Съвременната минераложка експозиция заема три зали, които са тематично подредени: „Свойства“, „Систематика“ и „Генезис на минералите“. Образците са придружени с оригинални структурни модели, схеми, диаграми и фотоси, демонстриращи цепителност, твърдост, порядък и безпорядък в кристалната структура. Минералите са подредени по класификацията на акад. Ив. Костов, показващи видовото им разнообразие заедно с модели на кристалната структура. Тук могат да се видят образци с голямо научно значение, красота и размери. Минералите и скалите са изложени в реда на образуването им: магматични, пегматитови, хидротермални и скарнови процеси.

Фондът на музея разполага с уникални образци от български находища (Маданско, Бургаско

и др.) и колекции от различни чуждестранни находища (п-в Кола, Гренландия, Австралия и др.).

До края на 2007 г. са инвентирани 8667 образци, от които 949 са минерални видове, 94 – разновидности, 216 са от типови находища, а 203 вида са от България (включително и холотиповете): Страшимирит, Костовит, Балканит и др. Някои от тях са авторски образци от български и чуждестранни изследователи. В музея се съхраняват и някои от най-големите кристали намерени в България – аметист, берил, колумбит, мусковит, пирит и др.

Музеят притежава руска и американска лунни проби.

С богатия си научен и експозиционен фонд, НПМ служи за съхраняване, изследвания и е източник на знания за неживата и жива природа.

Литература

- Каров, Ч. 1996. Български минерални колекции и образци във фонда на Националния природонаучен музей – БАН. – *Hist. nat. bulg.*, 6, 3–9.
- Каров, Ч., С. Петрусенко. 2008. Публикувани авторски образци от фондовете на НПМ-БАН. – *Hist. nat. bulg.*, 18 (под печат).
- Костов, И. 1984. 95 години Национален природонаучен музей. – *Сп. на БАН*, 2, 86–92.
- Петрусенко, С. 1989. Развитие на минераложките колекции във фонда на Националния природонаучен музей. – *Hist. nat. bulg.*, 1, 14–21.
- Петрусенко, С. 2005. Приносът на акад Иван Костов

за развитието на Националния природонаучен музей. – *Сп. на БАН*, 3, 68–69.

- Karov, Ch., I. Dimitrov. 2006. A catalogue of the mineral species in the National Museum of Natural History, Sofia – (part 3). Borates; Phosphates, Arsenates and Vanadates; Wolframates and Molybdates; Sulphates, Selenites and Tellurites; Chromates; Carbonates; Nitrates and Iodates; Organic minerals. – *Hist. nat. bulg.*, 17, 5–26.
- Wheeler. 1907. *Minéralogie* (437–484). – In: Graetzer (Ed.). *Collections du Musée d'histoire naturelle de Son Altesse Royale Ferdinand I Prince de Bulgarie*. Sofia, Imprimerie de l'état, 484 p.